

ISABELLA HOORT ER HELEMAAL BIJ

Wat is er nodig om een doof kind goed te laten functioneren op een reguliere basisschool? De Nieuwe Leraar ging op bezoek in de klas van Isabella van der Mei (11).

Dinsdagochtend, kwart voor negen; op Vrije School De Vuurvogel in Zoetermeer is de lesdag begonnen. Meester Gunnar Gijbels van klas 6 (groep 8) moet nog iets regelen; daarom mogen zijn leerlingen even wat voor zichzelf doen. Er wordt gelezen, getekend, gamed en

naar muziek geluisterd. Isabella en haar beste vriendin ('zij is mijn BFF') Renske bekijken met de hoofden dicht bij elkaar een YouTube-filmpje. Alleen wie goed kijkt, ziet dat Renske een dopje in haar oor heeft en dat Isabella's draadje naar haar achterhoofd loopt. Als het filmpje is

afgelopen, shuffledanst Isabella een poosje door de klas, van het ene groepje kinderen naar het andere; ze babbelt even over muziek, over paardrijden, over vloggen; en danst dan weer verder. Als een klasgenootje iets tegen haar wil zeggen, trekt ze eerst Isabella's aandacht.

Later licht Gunnar Gijbels deze scène toe: 'Isabella was compleet doof tot ze twintig maanden oud was. Na operatieve plaatsing van een CI (cochleair implantaat) hoort ze nu ongeveer de helft van wat anderen horen. Als ze zich goed focust, zoals bij het kijken van een filmpje, pikt ze genoeg informatie op. Een gesprek in een klein groepje gaat haar ook goed af.'

kunde heb je taal nodig om het te kunnen volgen. Isabella moet daarbij altijd een stapje extra doen. Vandaar dat de vermoeidheid halverwege de schoolochtend zichtbaar begint toe te slaan.'

In tweetallen houden de leerlingen een landspreekbeurt. Carlijn heeft de tekst over België geschreven, Isabella zal die

Gunnar Gijbels: 'Mooi hè, dat zelfvertrouwen? Maar hier zie je het verschil tussen een gesprekje waarbij ze haar eigen woorden kan kiezen en een formele presentatie met woorden die ze normaal niet gebruikt. En voorlezen, de rechtstreekse omzetting van geschreven naar gesproken woord is extra lastig.'

Dan is het tijd voor Isabella's uur remedial teaching met Mathilde de Geus, die zelf ook doof is. Ze communiceren in gebarentaal. Isabella en Mathilde bespreken moeilijke woorden, de uitspraak van klanken in open of gesloten lettergrepen, voorzetsels, spelling en rekenen. Mathilde wijst telkens op verschillen tussen gesproken Nederlands en gebarentaal. 'Probeer het te visualiseren: *Als de wekker gaat, ga ik ... bed.* Je ligt in bed, de wekker gaat en dan? Ja, dan ga je er *uit*.' Mathilde bemoedigt Isabella om door te zetten: 'Jij en ik kunnen dat niet horen, dus moeten we veel oefenen; dan lukt het wel.' En ze prijst haar geregeld.

Gebarentaal als eerste taal

Als ze zelf haar woorden mag kiezen, hoor je nauwelijks iets apart aan haar spraak. Ze is zelfverzekerd en heeft grote verbindende kwaliteiten. Ik ben blij met haar in de klas.'

Terwijl Isabella door de klas dreunt, zit gebarentolk-van-deze-dag Simone Dahan al op haar vaste plek naast het bord; ze houdt Isabella goed in de gaten. Zodra die vragend haar kant op kijkt, tolkt Simone meteen het gesprek rondom Isabella. Als meester Gunnar begint met de les, staan Simone's handen voorlopig niet meer stil. Ze vertaalt alles wat gezegd wordt. Als de rest van de klas een dictee krijgt, werkt Isabella even voor zichzelf. Simone zoekt in de tussentijd online vast de gebaren op voor enkele plaatsnamen voor de topografie van straks. Isabella ziet er moe uit, ze zit steeds te gapen.

Gunnar Gijbels: 'In een klassensetting kan Isabella het niet af met alleen haar gehoor. Dat CI is geen wondermiddel. Ze hoort lang niet alles. Bovendien is gesproken Nederlands niet haar eerste taal; tot ze ruim anderhalf was, had ze alleen gebarentaal om mee te communiceren. Daarom is er voor haar altijd een tolk in de klas. Ook bij rekenen en bij aardrijks-

presenteren. Dit is haar allereerste spreekbeurt, maar ze is niet zenuwachtiger dan de anderen. De presentatie gaat haar behoorlijk goed af. Wel is aan de uitspraak van woorden als 'economie' en 'inwoners' te horen dat ze eigenlijk niet genoeg oefend heeft. Carlijn vraagt aan het eind om tips en tops. 'Nee', zegt Isabella lachend, 'eerst tops, dan tips'.

'Team Isabella'

Passend onderwijs voor een doof kind in een horende klas, het kan. Rondom Isabella werken heel wat mensen nauw samen om dat voor elkaar te krijgen: haar ouders, vooral haar moeder Jacqueline van den Heiligenberg, meester Gunnar Gijbels, remedial teacher Mathilde de Geus en vijf vaste tolken. En natuurlijk schooldirecteur Wim Klapwijk die nu in overleg is met de onderwijsinspectie over Isabella's Cito-toets aan het eind van klas 6 – groep 8. Zijn verzoek: 'Mag die toets getolkt worden?'

Zonder deze ondersteuning zou Isabella het niet goed redden op school. Veel ouders van dove kinderen – en veel reguliere scholen – kennen de mogelijkheden binnen de regelgeving niet. Ze weten bijvoorbeeld niet dat een doof kind gedurende de hele schooltijd recht heeft op een gebarentolk. Om met name ouders te helpen bij hun zoektocht heeft Jacqueline van den Heiligenberg Stichting InfoDeSK opgericht (informatiecentrum over dove en slechthorende kinderen).
<http://www.stichtinginfodesk.nl>
www.vrijeschoolvuurvogelzoetermeer.nl

Mathilde de Geus gebaart 'bewondering': zij tilt als het ware iemand op.

Mathilde de Geus vertelt – via tolk Simone: 'Horende kinderen krijgen al vóór de geboorte, in de buik van hun moeder, auditieve input. Ze horen muziek en de stemmen van gezinsleden. Voor ongeboren dove kinderen is de auditieve input nul. Pas wanneer ze een gehoorapparaat of een

CI krijgen, beginnen zij te horen, maar ook dan slechts 30% of 50% van alle geluiden om hen heen. Daardoor pikken ze niet zo moeiteloos als horende kinderen informatie uit de omgeving op, waarmee ze hun eigen taal kunnen verrijken. Zij moeten de 50% tot 70% die ze auditief missen altijd visueel compenseren.

Gebarentaal is Isabella's eerste taal, gesproken Nederlands haar tweede. Taalverwerving en taalverrijking neemt in gebarentaal een andere weg in de hersenen dan gesproken taal: het visuele breingedeelte wordt veel meer gebruikt. De structuur van die twee talen is ook anders: een zinnetje als 'Ik ga naar Amsterdam' gebaar je als 'Amsterdam ik ga'. Tussenvoerwoorden worden niet gebruikt. Ik leer daarom Isabella de gesproken taalregels extra goed, dan heeft ze daar houvast aan. Ze moet veel oefenen om dingen onder de knie te krijgen.

Ook rekenen heeft een sterke taalcomponent en is voor Isabella moeilijker. Niet alleen vanwege abstracte begrippen

als 'gemiddelde', maar ook vanwege de werking van haar hersenen. Als ik haar in gebarentaal vraag om drie getallen te herhalen, kan ze dat met gemak. Als iemand haar datzelfde in gesproken taal vraagt, komt ze niet verder dan het eerste getal. Gesproken taal belast haar werkgeheugen meer. En hoofdrekenen is dus voor haar ook moeilijker.'

In de pauze loopt Isabella buiten op de speelplaats met een groepje vriendinnen te praten over paardrijden en over hoe heerlijk het zou zijn om een eigen paard te hebben. En dan krijgt Carlijn shuffledances van haar en Renske.

AFSLUITEND

Isabella leerde vandaag van Mathilde het gebaar voor 'bewondering'. Het vat voor mij deze ochtend samen. Bewondering voor dat vrolijke doorzettertje en voor de mensen om haar heen, die zorgen dat zij passend onderwijs krijgt te midden van haar horende klasgenoten.